

PCI-hulp: geld of goed

De Parochiële Caritas Instellingen (PCI'en) van het Aartsbisdom Utrecht beschikken over financiële middelen om minderbedeelde medemensen uit de eerste nood te helpen. Dat kan gebeuren op individuele basis en/of via projecten gericht op specifieke doelgroepen.

Dilemma

Het lijkt op papier eenvoudig, de middelen zijn er, vele mensen leven onder de armoedegrens en de nood is hoog. Eén en één is twee zou een snelle rekenaar zeggen, maar de praktijk is soms ingewikkelder. Niet dat er geen individuele hulpvragen zijn, of dat er een gebrek is aan projecten. Het is ook niet de privacywetgeving die PCI'en in de weg staat. De privacywetgeving heeft PCI'en creatiever gemaakt in toeleiding van hulpvragen, anders gezegd het in contact komen met individuele hulpvragers of een doelgroep. Als zich een dilemma voordoet in de hulpverlening van een PCI dan is dit vooral gelegen in de aard van een individuele hulpvraag of de vorm waarin een project kan worden ondersteund.

Is het bijvoorbeeld legitiem dat een PCI een tandartsrekening van een minderbedeelde betaalt? Ja; dat ligt eraan; of nee – dit zijn alle drie antwoorden waar iets voor te zeggen is. Datzelfde geldt voor een project. Is het wenselijk een project financieel te steunen of om dit in meer materiële zin te doen? Met andere woorden: is schenking van geld aan bijvoorbeeld de Voedselbank een optie of is het beter om als extraatje voedingswaren te kopen die niet in de verstrekking van de Voedselbank zitten? Zulke vragen kunnen oppoppen bij hulpverlening door een PCI.

Autonomie

Deze bijdrage beoogt niet in de autonomie van een PCI te treden. Uiteindelijk kan en mag iedere PCI autonoom bepalen hoe zij hun beschikbare middelen inzetten. Het is echter interessant te bezien of er op basis van de dagelijkse praktijk richtlijnen voor hulpverlening van een PCI zijn te formuleren, die aansluiten bij de aard van individuele hulpverlening en/of vormgeving van een project.

In het Algemeen Reglement voor het Bestuur van een (Inter)Parochiële Caritas Instelling in de Nederlandse R.-K. Kerkprovincie (zie www.aartsbisdom.nl/pci/ documenten) zijn met het oog op te formuleren richtlijnen twee hoofdstukken relevant. Hoofdstuk 2 'Doel en taak van een caritasinstelling' en hoofdstuk 9 'Beheer en rekenplichtigheid'. Lezing maakt duidelijk dat het hier 'slechts' om breed geformuleerde

richtlijnen gaat: hoofdstuk 2, artikel 3 lid 2d en 2e, geven een PCI bestuur in brede zin alle ruimte om vanuit zijn autonome positie hulpverlening te realiseren.

Individuele hulpverlening

In de praktijk wordt een PCI gekend als een katholieke hulporganisatie die mensen in financiële nood ondersteunt bij basisbehoeften en noodsituaties. Denk aan voedsel, kleding, voorzieningen voor kinderen en soms medische kosten. Terugkomend op de eerdere vraag over het al dan niet betalen van een tandartsrekening, is het te gemakkelijk om deze te beantwoorden met een eenduidig ja of nee. Als het gaat om noodzakelijke tandheelkundige zorg bij pijnklachten, ontstekingen, de persoon kan de kosten niet zelf betalen, er zijn geen andere vergoedingen mogelijk en het is een acute of dringende situatie, dan lijkt vergoeding door de PCI legitiem.

Het is minder waarschijnlijk dat PCI'en een vergoeding geven voor cosmetische behandelingen zoals tanden bleken, niet-dringende of uitstelbare zorg of situaties waarin andere regelingen mogelijk zijn. Samenvattend kan een PCI bij een aanvraag voor betaling van een tandartsrekening de financiële situatie van de aanvrager, de urgentie van de behandeling en alternatieven als gemeentelijke hulp als richtlijn hanteren.

Aanvullend op deze richtlijn zou samenwerking met organisaties, huisartsen en tandartsen kunnen zijn, die zich bezighouden met hulpverlening voor minderbedeelde. In Zevenaar is de stichting Noodverband actief, die een brug slaat tussen patiënten en weldoeners. De stichting zorgt in

noodgevallen voor de financiering van medische hulp. Hiervoor komen bijvoorbeeld onverzekerde mensen in aanmerking, of patiënten die moeite hebben de zorgbijdrage te betalen. Ook mensen die het geld niet hebben voor een specialistische ingreep maken kans op ondersteuning. Zo'n stichting kan voor een PCI een partij zijn om mee samen te werken.

Projectmatige hulpverlening

Niet alle PCI'en hebben de menskracht om een project op te starten voor een doelgroep. Samenwerken met andere organisaties kan soelaas bieden. Daarnaast moet een project overzichtelijk blijven en financieel haalbaar, er moet 'een stip op de horizon' zijn. Vanwege de complexe wereldorde gaat hulp van PCI'en soms letterlijk over grenzen heen. Als de vraag of financiële ondersteuning plaats kan vinden bij hulpvragen buiten het werkgebied van de PCI positief wordt beantwoord, popt de volgende vraag op: is het verantwoord PCI-gelden te gebruiken voor transport van goederen naar oorlogsgebieden zoals Oekraïne of Gaza? PCI'en richten zich op hulp aan mensen in nood, samengevat: voorzien zij desgewenst in eerste levensbehoeften?

In de context van een oorlogsgebied zoals Oekraïne kunnen PCI'en hulpgoederen leveren zoals voedsel, kleding, dekens of medische hulpmiddelen. Transport en logistiek zijn essentieel om de hulp in het gebied te krijgen. Hoewel er enkele stappen voorafgaan aan het besluit over hulpverlening aan mensen in een oorlogsgebied, kan het gebruik van PCI-gelden verantwoord zijn. Voorwaarde is dat de goederen direct naar mensen in nood gaan. Commerciële of politieke doelen mogen geen rol spelen. Transport van hulpgoederen is geen 'bijzaak', maar een noodzakelijke schakel in hulpverlening die gefinancierd moet worden. Het gebruik van PCI-gelden voor transport is verantwoord als de kosten in verhouding staan tot het nut van de hulp en er geen verspilling plaatsvindt. Bijvoorbeeld een halfllege vracht of verzending van niet noodzakelijke of onbruikbare spullen. Soms is lokaal inkopen efficiënter dan transport. Het verlenen van financiële steun in

plaats van goederen kan een optie zijn, maar soms is onduidelijk waarvoor het geld wordt gebruikt. De richtlijn voor hulp aan mensen in oorlogsgebieden zou kunnen zijn dat een PCI zich niet hoeft te beperken tot het geven van directe hulp. Zij mag ook randvoorwaarden ondersteunen die hulp mogelijk maken, zoals het genoemde transport. Aanvullend op deze richtlijn mag de vraag worden gesteld of andere organisaties dan een PCI vanuit hun expertise beter geëquipeerd zijn om dergelijke hulp te verlenen.

Financiële ondersteuning of hulpgoederen

Iedere PCI heeft te maken met de vraag of zij op basis van een hulpvraag beter geld kan schenken of door de PCI gekochte goederen. Deze vraag vraagt om een goede afweging. Het eerlijke antwoord is dat geld schenken soms het meest effectief is, maar soms zijn goederen beter. Dit vraagt van een PCI om maatwerk, voorafgegaan door een morele afweging. Het schenken van geld heeft duidelijke voordelen: de ontvanger kan lokaal (in)kopen wat nodig is, er zijn geen transportkosten en er is geen mismatch van geleverde goederen die onbruikbaar zijn. Goederen kunnen passender zijn als er een concrete hulpvraag en/of behoefte is en het geleverde aansluit bij de hulpvraag.

Als richtlijn voor de keuze tussen geld en goederen kunnen PCI'en deze vragen hanteren:

- Welke hulp is het meest effectief?
- Is de hulp doelmatig?
- Sluit de hulp aan bij lokale noden?
- Zijn er andere organisaties betrokken die zich bezighouden met de hulpvraag?

Bij het schenken van geld is het belangrijk dat de ontvanger van hulp wordt vertrouwd omdat deze het beste weet wat nodig is. De slotconclusie is dat geld geven verantwoord en efficiënt kan zijn, maar hulp in natura is minstens zo waardevol.

door diocesaan diaconaal werker Tom van Vilsteren